

บริษัท ไทยรับเบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน จำกัด
Thai Rubber Land and Plantation Co.,Ltd.

การจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ตามมาตรฐาน Forest Stewardship Council

สวนยางพาราเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา ปี 2563-2567

ดาวเทียม

Zone A

Zone B

ที่ตั้ง พักผ่อนสำนักงานเชิงค้ำ
19.523370503064, 100.3005310152

บริษัท ไทยรับเบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน จำกัด

การสำรวจ
ความหลากหลายทางชีวภาพ
ในพื้นที่สวนยางพาราเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา
พฤศจิกายน 2563

พฤศจิกายน 2563

ประวัติความเป็นมา บริษัท ไทยรับเบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน จำกัด

บริษัท ไทยรับเบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน จำกัด ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 28 กรกฎาคม 2546 เดิมมีชื่อว่า บริษัท ไทยรับเบอร์ซีดี จำกัด ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อ บริษัท ไทยรับเบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน ตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2553 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจการปลูกสร้างสวนยางพาราขนาดใหญ่ เพื่อมุ่งหวังผลผลิตในรูปน้ำยาง และไม้ยางพารา มีพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 1,071 ไร่ ที่ตำบลอ่างทอง อำเภอเชียงค้ำ จังหวัดพะเยา

ผู้บริหารบริษัท ฯ มีนโยบายส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์จากสวนยางพารา ที่มีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน Forest Stewardship Council (FSC) มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ มีสิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการยอมรับและเคารพสิทธิของคนพื้นถิ่นและคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มีการใช้ประโยชน์จากสวนยางพาราอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งผลจากการดำเนินงานตามที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมจะส่งผลให้การจัดการสวนยางพาราของบริษัท ฯ ได้รับการรับรองมาตรฐาน FSC เป็นที่ยอมรับของนานาชาติและสร้างโอกาสทางการค้าอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วิสัยทัศน์

“ ดำเนินการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน Forest Stewardship Council เพื่อยกระดับผลผลิตจากสวนยางพาราให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ”

พันธกิจ

1. พัฒนาสวนยางพาราเชิงค้ำให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน มีประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. ดูแลและบำรุงรักษาสวนยางตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างคุ้มค่า
3. ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราในระยะยาว
4. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในสวนยางพารา
5. พัฒนาลินทรัพย์เพื่อสนับสนุนภารกิจและรักษาสถานะทางการเงินขององค์กร

นโยบายการบริหารจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC

นโยบายด้านเศรษฐกิจ

1. นำระบบวนวัฒนและการบำรุงรักษาสวนยางที่เหมาะสม มาพัฒนาและบริหารจัดการสวนยางพารา เพื่อให้ได้ต้นยางที่เจริญเติบโตและสามารถเปิดกรีดได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีแผนการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจในความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ทำให้สวนยางสามารถเปิดกรีดได้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี โดยใช้ระบบกรีดยางตามคำแนะนำทางวิชาการ
3. มีแผนการทยอยโค่นต้นยางเมื่อต้นยางมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี เพื่อปลูกแทนด้วยต้นยางพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูง ที่สามารถให้น้ำยางได้ภายใน 6 ปี ทำให้มีรายได้จากผลผลิตอย่างต่อเนื่อง
4. มีการจัดเตรียมคู่มือการทำไม้ยางพารา และมีแผนการทำไม้ยางพาราออกเพื่อจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ทดแทนรายได้ในส่วนที่ขาดหายไปในช่วงระหว่างที่ปลูกต้นยางพันธุ์ดีขึ้นมาทดแทน
6. มีแผนการปลูกพืชแซมระหว่างแถวต้นยางในช่วง 3 ปีแรกที่ปลูกยางพาราขึ้นมาใหม่ โดยการเลือกปลูกพืชแซมที่ปลูกได้ในท้องถิ่นและมีตลาด ทำให้มีรายได้เสริมในช่วงที่ต้นยางยังมีขนาดเล็ก

นโยบายด้านสังคม

1. ส่งเสริมการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงสวนยางเชิงคำ จากการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา นับตั้งแต่การปลูกสร้างสวนยางพารา การดูแลบำรุงรักษาสวนยาง การเก็บเกี่ยวผลผลิต ไปจนถึงการทำไม้ยางพารา
2. ผู้ปฏิบัติงานทุกคนจะได้รับผลตอบแทนจากการทำงาน ได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย
3. มีการปฏิบัติตามกฎหมายด้านอาชีวอนามัยความปลอดภัย เพื่อคุ้มครองผู้ปฏิบัติงาน ลูกจ้าง และผู้รับเหมาช่วง
4. มีการรับฟังข้อคิดเห็นจากชุมชนท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่ดีต่อกัน
5. สนับสนุนการนำประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานการทำสวนยาง

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

1. บริหารจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและชีววิทยาในพื้นที่สวนยางเชิงคำ
2. ส่งเสริมการปลูกสวนยางพาราให้มีความแตกต่างในชั้นอายุไม้ และการปลูกสร้างสวนยางจะต้องไม่บุกรุกทำลายพื้นที่ที่เป็นป่าธรรมชาติ
3. ใช้ระบบวนวัฒนที่เหมาะสมในการที่จะรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศน์
4. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี หากจำเป็นต้องใช้ ผู้ใช้ต้องมีความรู้และใช้อย่างถูกวิธี และมีระบบการจัดเก็บที่ถูกต้องเหมาะสม ทำลายขยะสารเคมีอย่างถูกวิธี และสามารถปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารเคมีได้
5. มีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ในพื้นที่สวนยางเชิงคำ
6. มีการตรวจวิเคราะห์ดินและน้ำ และไม่ให้มีการใช้ระเบิด ไฟฟ้า สารเคมี และอาวุธในการจับปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ ในสระน้ำที่อยู่ในแปลงสวนยางเชิงคำ

สถานภาพสวนยางพาราเชิงค้ำ

แปลงสวนยางพาราเชิงค้ำที่ยื่นขอการรับรองมาตรฐานการจัดการสวนป่ายังยื่นตามมาตรฐาน FSC ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 12 ตำบลอ่างทอง อำเภอเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา มีพื้นที่เพาะปลูกยางพารารวมทั้งสิ้น 1,071 ไร่ มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองเป็นโฉนดที่ดิน รวม 71 แปลง เริ่มดำเนินการปลูกสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2553 ชนิดพันธุ์ยางที่ปลูกมี 2 ชนิด คือ พันธุ์ สวาย251 และ PB311

ตาราง แสดงเนื้อที่เพาะปลูกยาง จำนวนต้นยาง และชนิดพันธุ์ยาง จำแนกตามปีที่เพาะปลูก

ปีที่ปลูก	เนื้อที่(ไร่)	จำนวนต้นยาง	ชนิดพันธุ์ยาง
2551	772	54,325	PB 311 , สวาย 251
2552	237	16,709	PB 311 , สวาย 251
2553	62	4,399	PB 311 , สวาย 251
รวม	1,071	75,433	

สวนยางพาราเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา เริ่มเปิดกรีดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2557 โดยใช้แรงงานกรีดยางทั้งหมดมาจากชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงมาเป็นผู้รับเหมากรีดยาง ผลผลิตที่ได้จากการกรีดยางจัดเก็บไว้ในรูปของน้ำยางสด และรวบรวมส่งไปขายยังโรงงานแปรรูปเป็นน้ำยางข้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

เนื่องจากสภาพดินของแปลงสวนยางพาราเชิงค้ำ เป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งดูแล้วยังขาดความอุดมสมบูรณ์ จึงได้ส่งตัวอย่างดินไปทำการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติทางเคมี กายภาพและชีวภาพ และเมื่อทราบผลการวิเคราะห์ดินแล้วจึงมากำหนดสูตรปุ๋ยซึ่งประกอบด้วยธาตุอาหารหลักที่จำเป็นสำหรับต้นยางพารา โดยกำหนดเลือกวิธีการตั้งชื่อแม่ปุ๋ยมาแล้วทำการผสมปุ๋ยใช้เอง

สวนยางที่ไม่ได้ยื่นขอรับการรับรองมาตรฐานการจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน

ปี 2563 บริษัท ฯ ยื่นขอรับรองมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC ที่แปลงสวนยางเชิงคำ ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 12 ตำบลอ่างทอง อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา เนื้อที่ 1,071 ไร่ สำหรับสวนยางส่วนที่เหลือที่จังหวัดเชียงราย 1,116 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน และที่จังหวัดน่าน 2,468 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลอ่าวนาโหล อำเภอเวียงสา ยังไม่ได้ยื่นขอรับรอง เพราะที่ตั้งของสวนยางกระจายอยู่หลายจุด และสภาพพื้นที่สวนยางบางส่วนตั้งอยู่บนเชิงเขา ทำให้มีการบริหารจัดการยุ่งยากกว่าที่เชิงคำซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบ

ภาพถ่ายจากดาวเทียม แสดงที่ตั้งของสวนยางพารา อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา

การปลูกสร้างสวนยางพาราที่ อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในระยะยาวที่มุ่งหวังให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในส่วนของการบริหารจัดการ ได้แบ่งพื้นที่สวนยางออกเป็น 2 โซน คือ โซน A และโซน B ซึ่งในแต่ละโซนมีผู้ควบคุมแปลงทำหน้าที่วางแผน ควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงานในแปลงสวนยาง ดูแลบำรุงรักษาสวนยาง ฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนงานในแปลงและควบคุมค่าใช้จ่ายภายในแปลง

การใช้ระบบน้ำหยดในแปลงสวนยางเชิงค้ำ

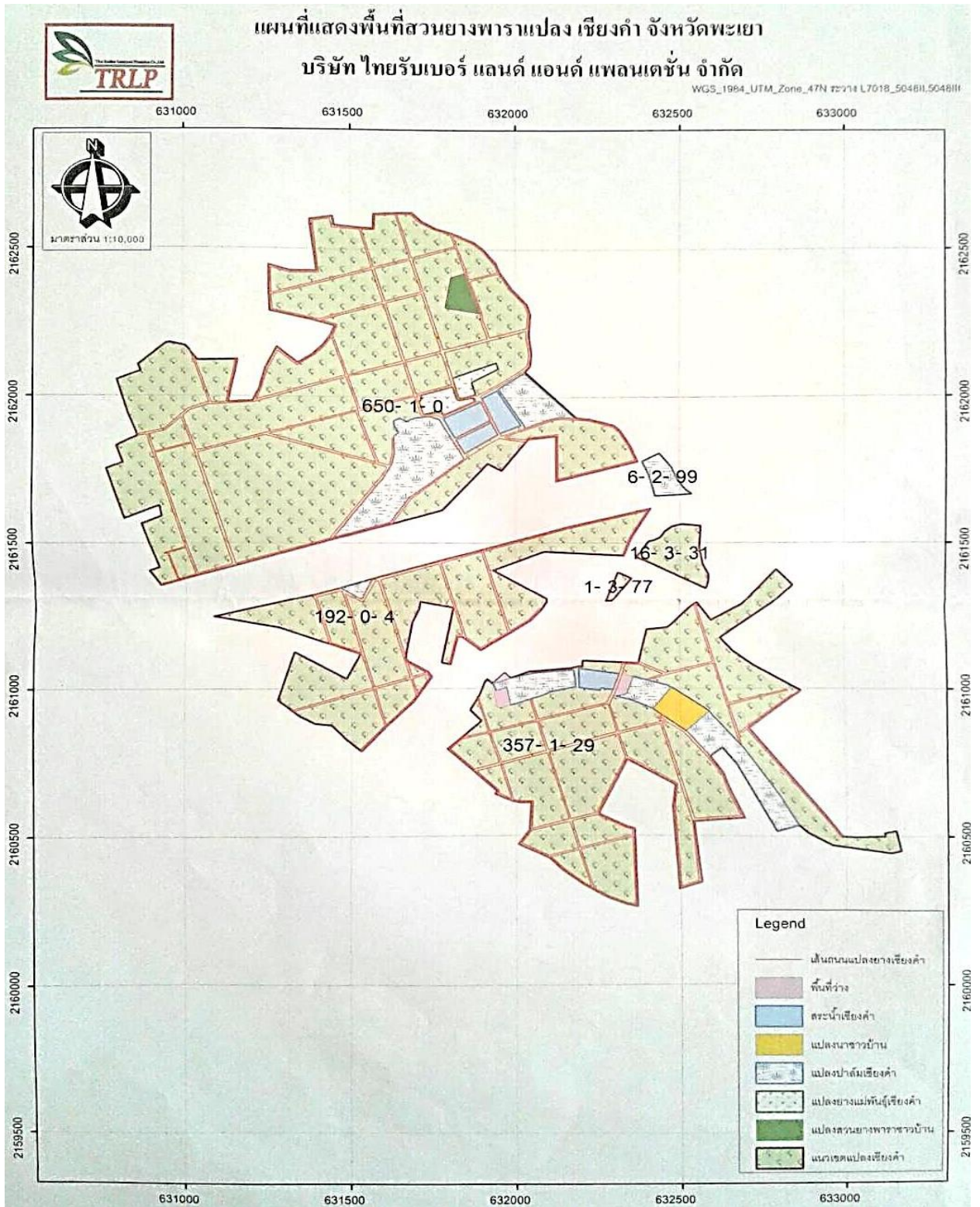
เนื่องจากสภาพดินของแปลงสวนยางพาราเชิงค้ำ เป็นดินร่วนปนทราย นอกจากจะมีการใส่ปุ๋ยบำรุงต้นยางพาราแล้ว ยังมีการติดตั้งระบบน้ำหยดเพื่อให้น้ำกับต้นยางในปี พ.ศ. 2555 เพื่อเพิ่มปริมาณความชื้นในดินในช่วงแล้ง และเพื่อให้ต้นยางมีความสมบูรณ์มากขึ้น

แผนที่ แสดงพื้นที่สวนยางพาราแปลงเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา จำแนกออกตามบล็อกกริดยาง

แผนที่ แสดงพื้นที่สวนยางพาราเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา จำแนกตามการใช้ประโยชน์จากพื้นที่

โครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลัง
แปลงสวนยางพาราเชิงค้ำ อำเภอเชิงค้ำ จังหวัดพะเยา

อัตรากำลังพนักงาน บริษัท ไทยรับเบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน จำกัด

ประเภท	แผนก	จำนวนคน	หมายเหตุ
รายเดือน	บริหาร	2	
	บัญชีและการเงิน	5	
	แผนกบุคคลและธุรการ	5	
	จัดซื้อ	1	
	ติดตามและตรวจสอบ	3	
	สวนยางเชิงราย	16	หัวหน้าแปลง 13 ผู้ช่วยหัวหน้าแปลง 3
	สวนยางน่าน	5	หัวหน้าแปลง 3 สำนักงาน 2
	สวนยางเชิงค้ำ	4	หัวหน้าแปลง 2 สำนักงาน 2
รายวัน	สวนยางเชิงราย	14	
	สวนยางน่าน	2	
	สวนยางเชิงค้ำ	2	
	ที่ปรึกษา	3	
รวม		62	

แผนการโค่นเพื่อปลูกทดแทนด้วยยางพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูง ปี 2577-2580

ปี พ.ศ.	เนื้อที่	จำนวน	ปี 2577		ปี 2578		ปี 2579		ปี 2580	
ที่ปลูก	(ไร่)	ต้นยาง ปี 2563	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน ต้นยาง	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน ต้นยาง	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน ต้นยาง	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน ต้นยาง
2551	772	47,727	193	11,931	193	11,931	193	11,931	193	11,934
2552	237	14,583			79	4,861	79	4,861	79	4,861
2553	62	3,977					31	1,988	31	1,989
รวม	1,071	66,287	193	11,931	272	16,791	303	18,780	303	18,784

แผนการทำไม้ยางพารา ปี 2577-2580

กิจกรรม	ผู้รับ	เป้าหมาย				ระยะเวลา
		ปี 2577	ปี 2578	ปี 2579	ปี 2580	
1. สำรวจปริมาณไม้ยางพารา	ผู้ควบคุมแปลง หัวหน้าแปลง	193 ไร่	272 ไร่	303 ไร่	303 ไร่	ดำเนินการ
2. ขออนุญาตทำไม้ยางพาราออก และชำระค่าภาคหลวง	ผู้ควบคุมแปลง หัวหน้าแปลง	7,334 ลูกบาศก์เมตร	10,336 ลูกบาศก์เมตร	11,514 ลูกบาศก์เมตร	11,514 ลูกบาศก์เมตร	มี.ค.-มิ.ย.
3. ยื่นขอรับการสงเคราะห์โค่นปลูก แทนจาก การยางแห่งประเทศไทย	ผู้ควบคุมแปลง หัวหน้าแปลง					ม.ค.-มี.ค.
4. จัดทำบัญชีสต็อกไม้ยางพารา	พนักงานบัญชี					ม.ค.-มี.ค.
5. ประกาศประมูลจำหน่าย และ สรุปผลการประมูล	ผู้ควบคุมแปลง หัวหน้าแปลง					ก.ย.
6. ติดตามผลและรายงานผลการทำ ไม้ยางพาราออก	ผู้ควบคุมแปลง หัวหน้าแปลง					ต.ค.-ธ.ค.
7. สำรวจผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ผู้เชี่ยวชาญ					ต.ค.-ธ.ค.
8. ประเมินผลการทำไม้ยางพารา	ผู้ควบคุมแปลง หัวหน้าแปลง					ธ.ค.

สูตรการประเมินปริมาตรไม้ยางพารา

ตามสมการคำนวณปริมาตรไม้ (ลูกบาศก์เมตร/ตัน) ตามเส้นรอบต้น (เซนติเมตร) ยางพาราพันธุ์ต่าง ๆ

พันธุ์ยางก่อนโค่น ใช้สมการคำนวณ	อายุ (ปี)	ไม้ท่อน (ลบ.ม/ไร่)	% ไม้ท่อนผ่านศูนย์กลาง (นิ้ว)		
			> 8"	6-8"	3-6"
RRIM 600 ภาคใต้ $Y = 4E-05 X^{2.1963}$, $R^2 = 0.9002$	25	40	51	24	25
PB28/59, $Y = 3E-05 X^{2.2968}$, $R^2 = 0.8989$	26	64	59	19	22
PR 255, $Y = 0.0006 X^{1.5637}$, $R^2 = 0.931$	22	43	51	27	22
PB5/51, $Y = 7E-05 X^{2.0631}$, $R^2 = 0.8907$	27	51	59	22	19
PB 235, $Y = 0.0001 X^{1.9303}$, $R^2 = 0.9316$	25	37	56	25	18
GT 1, $Y = 5E-05 X^{2.1032}$, $R^2 = 0.907$	25	42	53	26	21
RRIT 251, $Y = 7E-06 X^{2.4114}$, $R^2 = 0.9684$	25	38	48	20	32

ที่มา : สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2550

เมื่อ Y = ปริมาตรไม้ยาง (ลูกบาศก์เมตร/ตัน)

X = เส้นรอบวงของลำต้นที่ระดับความสูง 170 เซนติเมตรจากพื้นดิน (เซนติเมตร)

R^2 = ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (Coefficient of Determination)

แผนการดำเนินงานด้านสังคม

สวนยางพาราที่ อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา มีชุมชนท้องถิ่นรอบๆสวนยาง 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 12 ตำบลอ่างทอง อำเภอเชิงคำ การบริหารจัดการสวนยางพาราเชิงคำอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่รอบๆสวนยาง ดังนั้น เพื่อให้มีเครื่องมือในการเข้าถึงและทราบแนวโน้มของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมจะได้เป็นกระบวนการหนึ่งในการศึกษา สำรวจ ตรวจสอบสภาพโครงสร้างและหน้าที่ของชุมชน ทั้งในเชิงของการรวมกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ ความผูกพัน ความขัดแย้ง รวมทั้งความต้องการของชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาและจากการวิเคราะห์ มาใช้ในการวางแผนการทำงานให้ดีขึ้นต่อไป

การปฏิบัติงานตามแผนดำเนินงานด้านสังคม มีดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการจ้างงานกับคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้เคียงกับสวนยางพาราเชิงคำเป็นลำดับแรก ด้วยอัตราค่าจ้างที่เป็นธรรม
2. จัดให้มีสวัสดิการด้านสุขอนามัยและสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงานแก่พนักงานและลูกจ้าง
3. จัดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงานและลูกจ้าง เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสร้างสวนยางพาราและการเก็บเกี่ยวผลผลิต
4. จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้กับพนักงาน ลูกจ้าง และผู้รับเหมากรีดยาง
5. จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี และทำประกันอุบัติเหตุกลุ่มให้กับพนักงาน และลูกจ้าง
6. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น และรับฟังปัญหา ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชุมชนท้องถิ่น และมีระบบการตรวจสอบติดตามผลกระทบด้านสังคม

การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะในการทำงาน แปลงสวนยางเชิงคำ จังหวัดพะเยา ประจำปี 2563

	หลักสูตร	ผู้เข้ารับการอบรม	วันที่จัดอบรม	วิทยากร
1	การจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามแนวทางของFSC - ข้อกำหนดและเกณฑ์ของ FSC	หัวหน้าแปลง, พนักงาน	4 ก.ย.. 63	ชัยวัฒน์ ฉันทิกุล ที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการ/อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (การยางแห่งประเทศไทย ปัจจุบัน)
2	วิธีการสำรวจความหลากหลายชนิดพันธุ์สัตว์และการวางแผนแปลงตัวอย่างเพื่อสำรวจพืช	คณะสำรวจ	3 ต.ค. 63	นางสาววิมลรัตน์ ศิริสาร นักวิจัยศูนย์พลังงานทดแทนและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยพะเยา
3	การจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามแนวทางของ FSC	ลูกจ้างในแปลง/ ผู้รับเหมากรีดยาง	9 ต.ค. 63	ชัยวัฒน์ ฉันทิกุล
4	ความรู้เกี่ยวกับขยาประจำบ้านและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	พนักงาน, ลูกจ้างในแปลง, ผู้รับเหมากรีดยาง	9 ต.ค. 63	เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลอ่างทอง อำเภอเชียงคำ
5	การพัฒนาทักษะการกรีดยาง	ผู้รับเหมากรีดยาง	14 ต.ค. 63	นายฉวีล ชัดผาบ หัวหน้าแผนกพัฒนานิเทศการยางแห่งประเทศไทย
6	การดูแลบำรุงรักษาสวนยาง - การปราบวัชพืช การผสมปุ๋ย และการใส่ปุ๋ยยางพารา โรค/ศัตรูยางพารา	ผู้รับเหมากรีดยาง	14 ต.ค. 63	แทนคุณ เจตน์อิสระ/งานติดตามและตรวจสอบนิเวศ เขียมยงศิลป์/แผนกงานสวนเชิงคำ
7	การดูแลบำรุงรักษาและการใช้งานระบบน้ำหยด และการดูแลบำรุงรักษาบ่อบำบัดน้ำเสีย	ลูกจ้างในแปลง, ผู้รับเหมากรีดยาง	23 ต.ค. 63	สุพรรณษา ไชยานนท์ เจ้าหน้าที่ควบคุมคุณภาพ
8	- การวางแผน การติดตามและการประเมินผล - การรวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล	หัวหน้าแปลง, พนักงาน	3 พ.ย. 63	ชัยวัฒน์ ฉันทิกุล
9	การสร้างสายสัมพันธ์ สร้างสรรค์ทีมงาน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน	หัวหน้าแผนก, หัวหน้างาน, พนักงาน	4 พ.ย. 63	ดร.จินดาภา ลีนิวา/อาจารย์ อัจฉราภัทร์ เขมอัครเจตต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
10	อาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	หัวหน้าแผนก, หัวหน้างาน, พนักงาน	6 พ.ย. 63	ผู้รับผิดชอบ นิเวศ เขียมยงศิลป์/แผนกงานสวนเชิงคำ
11	การดูแลสวนยางในช่วงฤดูแล้ง	ผู้รับเหมากรีดยาง, ยามไฟ	22 ม.ค. 64	นราวิชญ์ ทิปต์ทวีชัย/งานติดตามและตรวจสอบนิเวศ เขียมยงศิลป์/แผนกงานสวนเชิงคำ

การมอบเงินรางวัลพิเศษ(INCENTIVE) ให้กับผู้รับเหมากรีดยางที่ทำผลงานได้ถึงเป้าหมาย และการฝึกอบรม

แผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ

การจัดทำกิจกรรมตามแผนดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งควบคุมป้องกันผลกระทบจากการดำเนินงานสวนยางพาราเชิงการค้าต่อสิ่งแวดล้อมมีดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสายพันธุ์พืชสายพันธุ์สัตว์ เพื่อสงวนและคุ้มครองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ให้ยังคงความหลากหลายทางชีวภาพ
2. สำรวจและทำการประเมินผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ
3. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่สวนยางพาราเชิงการค้า ต้องคำนึงถึงความสำคัญของแหล่งน้ำต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
4. การตรวจสอบการพังทลายของหน้าดิน และไม่ทำลายผิวน้ำดินในบริเวณพื้นที่ที่มีการเกิดใหม่ตามธรรมชาติ และมีการวิเคราะห์คุณภาพดิน
5. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี วัตถุมีพิษในพื้นที่สวนยางพาราเชิงการค้า และห้ามทิ้งสารเคมีและสารปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำ
6. การตรวจตราการป้องกันไฟ และหลีกเลี่ยงการเผาไฟอย่างรุนแรงในพื้นที่สวนยางพาราเชิงการค้า
7. การตรวจสอบไม้อนุรักษ์ เพื่อให้ต้นไม้ที่มีคุณค่าสูงต่อการส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ จะต้องได้รับการคุ้มครองป้องกันและอนุรักษ์ไว้ในพื้นที่สวนยางพาราเชิงการค้า
8. การซ่อมแซมถนนในพื้นที่สวนยางพาราเชิงการค้า
9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนยางพาราเชิงการค้า จังหวัดพะเยา

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพแปลงสวนยางพารา พื้นที่สำรวจอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา บริษัทไทยริบบอร์ แลนด์ แอนด์ แพลนเตชัน จำกัด แบ่งการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพออกเป็น

1. การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์พืช

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์พืช ด้วยวิธีเดินสำรวจ แบบ Line Transect Sampling (LTS) สำรวจพบพันธุ์ไม้จำนวน 36 ชนิด เป็นไม้ต้น และไม้ล้มลุก ได้แก่ โพธิ์ (*Ficus religiosa* L.) ยางพลวง (*Dipterocarpus tuberculatus*) แดง (*Xylia xylocarpa* (Roxb.) ผักปลาบ (*Commelin a benghalensis* L.) มะระจืด (*Momordica charantia* Linn.) เป็นต้น

พบไม้ใหญ่ที่มีเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตร พื้นที่ โชน A สํารวจพบต้นไม้ใหญ่ที่มีเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตร จำนวน 9 ชนิด ได้แก่ โพธิ์ สัก ตะเคียน ประดู่ กระจับปี่ จั้วใหญ่ มะถ่อน มะเดื่อ และขี้เหล็กป่า เป็นต้น ส่วนพื้นที่ โชน B สํารวจพบจำนวน 5 ชนิด มะฮอกกานี มะค่า ตะเคียนทอง จั้วใหญ่ และไทร เป็นต้น

ส่วนผลการสำรวจพันธุ์ไม้มันแปลงสวนยางพารา พื้นที่สำรวจอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยวิธีวางแปลงสำรวจพบพันธุ์พืชภายในแปลงศึกษาทั้งหมด 22 ชนิด โดยพันธุ์ไม้พื้นล่างที่มีดัชนีความสำคัญ (IVI) สูงสุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน (*Elaeis guineensis* Jacq.) วงศ์ ARECACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 102.09 สาบเสือ (*Chromolaena odorata* (L.) R.M.King & H.Rob.) วงศ์ ASTERACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 101.55 เฟิร์นก้านดำ (*Adiantum philippense* L.) วงศ์ PARKERIACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 101.36 ถั่วผี (*Macroptilium lathyroides* (L.) Urb. I.) วงศ์ FABACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 100.91 ชันถาด (*Panicum repens* L.) วงศ์ POACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 100.64 ขี้ไก่ย่าน (*Mikania cordata* (Burm.f.) B.L.Rob.) วงศ์ ASTERACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 100.45 ผักปลาบ (*Commelina benghalensis* L.) วงศ์ COMMELINACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 91.73 สับปะรด (*Ananas comosus*) วงศ์ BROMELIACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 51.45 หญ้าขน (*Brachiaria mutica* (Forsk) S tapf.) วงศ์ POACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 41.82 กระจับปี่ (*Leucaena leucocephala* (Lamk.) de Wit) วงศ์ FABACEAE ดัชนีความสำคัญ (IVI) เท่ากับ 40.27 และมีดัชนีความหลากหลาย (Shannon-Wiener Index) เท่ากับ 2.01

2. การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์สัตว์

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์สัตว์ ด้วยวิธีการเดินสำรวจ แบบ Line Transect Sampling (LTS) สํารวจพบ พันธุ์สัตว์จำนวน 13 วงศ์ 13 ชนิด ประเภทสิ่งมีชีวิตที่สํารวจพบ ได้แก่ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และสัตว์ปีก โดยพบว่า

พื้นที่สำรวจ Zone A พบสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ 3 วงศ์ รวม 3 ชนิด และทำการศึกษาส่งมีชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ อึ่งอ่าง (*Kaloula pulchra*) วงศ์ MICROHYLIDAE และเขียด (*Fejervarya limnocharis*) วงศ์ RANIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 20 ลำดับสถานภาพชุกชุมค่อนข้างน้อย

Zone B พบสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ 4 วงศ์ รวม 4 ชนิด และทำการศึกษาส่งมีชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ อึ่งอ่าง (*Kaloula pulchra*) วงศ์ MICROHYLIDAE และเขียด (*Fejervarya limnocharis*) วงศ์ RANIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 40 และ 20 ตามลำดับ ซึ่งมีลำดับสถานภาพชุกชุมค่อนข้างน้อย

ความหลากหลายของพันธุ์สัตว์ประเภทสัตว์เลื้อยคลานพื้นที่สำรวจ Zone A พบสัตว์เลื้อยคลาน 3 วงศ์ รวม 3 ชนิดและทำการศึกษาส่งมีชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ งูสามเหลี่ยม (*Bungarus fasciatus*) วงศ์ ELAPIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 20 ลำดับสถานภาพชุกชุมน้อย Zone B พบสัตว์เลื้อยคลาน 5 วงศ์ รวม 6 ชนิด และทำการศึกษาส่งมีชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ จิ้งจก (*Dixonius siamensis*) วงศ์ GEKKONIDAE และงูคิน (*Ramphotyphlops braminus*) วงศ์ TYPHLOPIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 10 และ 30 ตามลำดับ ซึ่งมีลำดับสถานภาพ ชุกชุมน้อย

ความหลากหลายของพันธุ์สัตว์ประเภทสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พื้นที่สำรวจ Zone A พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 1 วงศ์ 1 ชนิด และทำการศึกษาส่งมีชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ หนู (*Rattus rattus*) วงศ์ MURIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 20 ลำดับสถานภาพชุกชุมน้อย

ความหลากหลายของพันธุ์สัตว์ประเภทสัตว์ปีก พื้นที่สำรวจ Zone A พบสัตว์ปีก 1 วงศ์ 1 ชนิด และทำการศึกษาลักษณะชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ ไก่ป่า (*Gallus gallus*) วงศ์ PHASIANIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 20 ลำดับสถานภาพชุมชนน้อย Zone B พบสัตว์ปีก 1 วงศ์ 1 ชนิด และทำการศึกษาลักษณะชีวิตชนิดเด่นพบว่า สิ่งมีชีวิตชนิดเด่นได้แก่ นกฮูก (*Otus sagittatus*) วงศ์ STRIGIDAE อัตราการพบเห็นเท่ากับร้อยละ 10 ลำดับสถานภาพชุมชนน้อย

3. การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพสิ่งมีชีวิตในน้ำ

ผลการศึกษาพบว่าในพื้นที่แหล่งน้ำในแปลงสวนยางพารา อำเภอเชิงคีมา จังหวัดพะเยา พบปลาไม่น้อยกว่า 5 วงศ์ รวม 9 ชนิด จำแนกตามแหล่งน้ำ

Zone A พบปลา 5 วงศ์ 7 ชนิด ทำการศึกษานิตพันธุ์ และทำการศึกษาดัชนีความหลากหลาย (Shanon Diversity index (H/)) พบว่ามีดัชนี ความหลากหลาย เท่ากับ 1.80 โดยพันธุ์ปลาที่มีค่าดัชนีความเด่น(IVI)สูงสุด ได้แก่ ปลาสร้อยขาว (*Henicorhynchus siamensis*) วงศ์ CYPRINIDAE ปลาหมอเทศ (*Oreochromis*) วงศ์ CLARIIDAE ปลากระดี่หม้อ (*Trichogaster trichopterus*) วงศ์ BELONTIIDAE ซึ่งมีค่าดัชนีความความเด่นเท่ากับ 2.08

Zone B พบปลา 6 วงศ์ 8 ชนิด ทำการศึกษานิตพันธุ์ และทำการศึกษาดัชนีความหลากหลาย (Shanon Diversity index (H/)) พบว่ามีดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ 1.91 โดยพันธุ์ปลาที่มีค่าดัชนีความเด่น (IVI) สูงสุด ได้แก่ ปลาหมอเทศ (*Oreochromis*) วงศ์ CLARIIDAE ปลาบู่ทราย (*Oxyeleotris marmoratus*) วงศ์ ELEOTRIDAE ปลากระดี่หม้อ (*Trichogaster trichopterus*) วงศ์ BELONTIIDAE ซึ่งมีค่าดัชนี ความความเด่นเท่ากับ 2.38 ชนิดของปลาส่วนใหญ่ในพื้นที่แหล่งน้ำแปลงสวนยางพาราเป็นชนิดที่พบได้โดยทั่วไปพันธุ์ปลาชนิดอื่นที่พบได้แก่ปลาตะเพียนขาว (*Babonimus gonionotus*) วงศ์ CYPRINIDAE ปลาชิวหนวดยาว (*Esomus metallicus*) วงศ์ Cyprinidae ปลาคูกด้าน (*Clarias batrachus*) วงศ์ CLARIIDAE ปลาช่อน (*Channa striata*) วงศ์ Channidae ปลากัด (*Betta Splendens Regan*) วงศ์ BELONTIIDAE และพบสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ ตะพาบน้ำ (*Amyda cartilaginea*) วงศ์ Trionychidae เป็นต้น

ความหลากหลายของชนิดสัตว์หน้าดิน พบสัตว์หน้าดิน 5 วงศ์ รวม 5 ชนิด จำแนกตามแหล่งน้ำ

Zone A พบสัตว์หน้าดิน 5 วงศ์ 5 ชนิด ทำการศึกษานิตพันธุ์ และทำการศึกษาดัชนี ความหลากหลาย (Shanon Diversity index (H/)) พบว่ามีดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ 0.67 โดยสัตว์ หน้าดินที่มีค่าดัชนีความความเด่น (IVI) สูงสุด ได้แก่ หอยกาบ (*Phylloda foliaceae*) วงศ์ Foliated Tellin และจิงโจ้น้ำ(*Gerris* sp.) วงศ์ GERRIDAE ซึ่งมีค่าดัชนีความความเด่นเท่ากับ 0.21

Zone B พบสัตว์ หน้าดิน 4 วงศ์ 4 ชนิด ทำการศึกษานิตพันธุ์ และทำการศึกษาดัชนีความหลากหลาย (Shanon Diversity index (H/)) พบว่ามีดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ 0.66 โดยสัตว์หน้าดินที่มีค่าดัชนีความความเด่น (IVI) ได้แก่ กุ้ง (*Macrobrachium lancastrii*) วงศ์ PALAEMONIDAE และจิงโจ้น้ำจิงโจ้น้ำ (*Gerris* sp.) วงศ์ GERRIDAE ซึ่งมีค่าดัชนีความความเด่นเท่ากับ 0.19 ส่วนสัตว์หน้าดินชนิดอื่นที่พบได้แก่ตัวอ่อนแมลงชิปะขาวว่ายน้ำ (*Acentrella* sp.) วงศ์ BAETIDAE ตัวอ่อนแมลงปอบ้าน (*Gomphus* sp.) วงศ์ GOMPHIDAE เป็นต้น

ความหลากหลายของชนิดของพรรณไม้น้ำ พบพรรณไม้น้ำ 9 วงศ์ 9 ชนิด จำแนกตามแหล่งน้ำ โดยใน Zone A พบพรรณไม้น้ำ 6 วงศ์ 6 ชนิด และทำการศึกษานิตพันธุ์ และทำการศึกษาดัชนีความหลากหลาย (Shanon Diversity index (H/)) พบว่ามีดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ 1.67 โดยพืชน้ำที่มีค่าดัชนีความเด่น (IVI) สูงสุด ได้แก่ เอื้องเตี้ยม้า (วงศ์ POLYGONACEAE) สาหร่ายพวงชะโด (*Ceratophyllum demersum* L.) วงศ์ CERATOPHYLLACEAE และหญ้าน้ำ (Leersia hexandra Sw.) วงศ์ POACEAE ซึ่งมีค่าดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ

2.19 และ Zone B พบพรรณไม้ น้ำ 8 วงศ์ 8 ชนิด และทำการศึกษาดัชนีความหลากหลาย (Shanon Diversity index (H')) พบว่ามีดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ 2.02 โดยพืชน้ำที่มีค่าดัชนีความเด่น (IVD) สูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ กกเล็ก (Cyperus pulcherrimus) วงศ์ CYPERACEAE แพงพวยน้ำ (Jussiaea repens L.) วงศ์ ONAGRACEAE และสาหร่ายพวงชะโด (Ceratophyllum demersum L.) วงศ์ CERATOPHYLLACEAE ซึ่งมีค่าดัชนีความความเด่นเท่ากับ 2.28 เป็นต้น

การตรวจสอบติดตามกำกับดูแล

การบริหารจัดการสวนยางพาราเชิงค้ำ จะต้องมีการและระบบในการตรวจสอบติดตาม เพื่อรักษา ระดับความยั่งยืนทาง ด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ในพื้นที่สวนยางพาราเชิงค้ำ

การตรวจสอบติดตามภายใน

1. มีโครงสร้างการบริหารจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ที่ประกอบด้วยผู้จัดการสวนยาง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสวนยาง
2. ระบุมาตรการ ระบบ ในการตรวจสอบติดตามภายใน ที่ประกอบด้วย กิจกรรมด้านการจัดการสวนยางพาราเชิงค้ำ วิธีการตรวจสอบติดตาม ช่วงเวลาที่ปฏิบัติ ผลการตรวจสอบติดตามการปรับปรุงแก้ไข และบุคลากรผู้รับผิดชอบ ตามโครงสร้างการบริหารจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

การตรวจสอบติดตามด้านสังคม

1. ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสวนยางพาราเชิงค้ำ
2. ตรวจสอบทะเบียนการจ้างงานของคนงานให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
3. ตรวจสอบติดตามการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการปฏิบัติงาน
4. ตรวจสอบค้นหาจัดลำดับความสำคัญของหัวข้อการฝึกอบรมที่คนงานและชุมชนท้องถิ่นต้องการ
5. ตรวจสอบติดตามข้อร้องเรียน, ข้อขัดแย้งและข้อคิดเห็น/เสนอแนะที่เกิดขึ้น

การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม

1. การตรวจสอบพื้นที่แปลงสวนยางพาราเชิงค้ำ ก่อนและหลัง การทำไม้ยางพารา เพื่อตรวจสอบผลกระทบและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ต่อพื้นที่อนุรักษ์, ดิน ไม้อนุรักษ์, พืช/สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์และหายาก และความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่สวนยางพาราเชิงค้ำ และกำหนดวิธีการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการป้องกันที่เหมาะสม ให้กับผู้ปฏิบัติงานในสวนยางพาราเชิงค้ำ
2. การตรวจสอบการพังทลายของดิน เพื่อค้นหาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและกำหนดมาตรการและวิธีการแก้ไขและปรับปรุง
3. การตรวจสอบความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ในพื้นที่สวนยางพาราเชิงค้ำในแต่ละปี ว่ามีแนวโน้มมากขึ้นหรือลดลงอย่างไร และเกิดจากปัญหาใด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการสวนยางพาราเชิงค้ำต่อไป

ระบบวนวัฒน์

1. การเตรียมพื้นที่

การเตรียมพื้นที่เพื่อปลูกยางพารา ได้มีการวางแผนไว้ว่าจะดำเนินการก่อนที่จะเข้าสู่ฤดูฝน และเตรียมพื้นที่ให้เสร็จก่อนฝนจะตกประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพราะถ้าหากเตรียมพื้นที่เสร็จไว้นานก็จะมีปัญหาวัชพืชงอกขึ้นมาใหม่ หากเตรียมพื้นที่ล่าช้าก็จะสร้างปัญหาปลูกไม่ทันในช่วงฤดูปลูกและทำให้สูญเสียโอกาสของการเก็บเกี่ยวผลผลิตในอนาคต การเตรียมพื้นที่ใช้ทั้งวิธีการเตรียมพื้นที่ด้วยแรงงาน คือ การใช้แรงงานถางป่า เก็บบริบ เผาบริบ ถางวัชพืชขนาดเล็กให้ทั่วพื้นที่ หากมีกอไฟให้พื้นลง ให้ราบเรียบให้ตอใกล้ผิวดินมาก และการเตรียมพื้นที่ด้วยการใช้เครื่องจักรกล คือ การใช้รถแทรกเตอร์ดินตะขาบ ดำเนินการถางป่า ล้มไม้ ถอนตอ กวาดรวมกอง เคลี่ยปรับพื้นที่ หลังจากนั้นใช้รถแทรกเตอร์ล้อยาง ดัดผานไถ 3 จานหรือ 4 จาน ทำการไถบุกเบิก ทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน ดัดผานไถ 7 จานทำการไถพรวน ก็จะเสร็จขั้นตอนของการเตรียมพื้นที่

การใช้สารเคมีปราบวัชพืช จะดำเนินการในช่วงต้นฤดูฝนโดยการใช้สารเคมีฉีดพ่นกำจัด ซึ่งจะเป็นวิธีการที่สะดวก และประหยัด สามารถกำจัดวัชพืชได้หมด สำหรับวัชพืชที่เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว เช่น หญ้าต่างๆ สารเคมีที่ใช้คือไกลโฟเสท

2. การคัดเลือกชนิดพันธุ์

เนื่องจากผลผลิตน้ำยางหรือเนื้อไม้ที่ได้จากการปลูกยางจะมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ยาง สภาพแวดล้อม และการปรับตัวของพันธุ์ยางเข้ากับสภาพแวดล้อม ในส่วนของสภาพแวดล้อมของการปลูกยาง จะรวมทั้งการเขตกรรมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ปลูก ซึ่งการเขตกรรมตั้งแต่การปลูกถึงการกรีดยางเกี่ยวผลผลิตยาง เป็นปัจจัยที่สามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงได้ สำหรับพันธุ์ยางพาราที่นำมาปลูกที่แปลงสวนยางเชิงค่านั้น ได้คำนึงถึงความเหมาะสมในด้านต่างๆแล้ว คือ เป็นชนิดพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงสุดและมีข้อจำกัดที่น้อยที่สุด รวมทั้งเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ปลูกมากที่สุด ชนิดพันธุ์ยางที่คัดเลือกมาปลูก คือ พันธุ์ RRIT 251 และ PB 311

สถาบันวิจัยยาง 251 (RRIT 251) มีลักษณะทางการเกษตร ดังนี้ คือ ระยะก่อนและระหว่างกรีดยางเจริญเติบโตปานกลาง ขนาดลำต้นทั้งแปลงมีความสม่ำเสมอ ทำให้มีจำนวนต้นเปิดกรีดยางได้มาก เปลือกเดิมและเปลือกงอกใหม่หนาปานกลาง ผลผลิตเนื้อยาง 10 ปีกรีดยางเฉลี่ย 457 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี สูงกว่าพันธุ์ RRIM 600 ร้อยละ 57 มีจำนวนต้นเปลือกแห้งน้อย ต้านทานโรคใบร่วงที่เกิดจากเชื้อไฟทอปโทรา โรคราแป้ง โรคใบจุดนูน และโรคราสีชมพู ระดับปานกลาง ต้านทานโรคเส้นด้ายระดับดี และต้านทานลมระดับปานกลาง

ลักษณะดีเด่น คือ มีผลผลิตเนื้อยางสูงมาก มีจำนวนต้นเปิดกรีดยางได้มาก ต้านทานโรคเส้นด้ายในระดับดี มีจำนวนต้นเปลือกแห้งน้อย สามารถปลูกได้ในพื้นที่ทั่วไป ยกเว้นพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ที่มีหน้าดินตื้น พื้นที่ที่มีระดับน้ำใต้ดินสูง และพื้นที่ลมแรง เนื่องจากทรงพุ่มมีขนาดใหญ่ แตกกิ่งไม่สมดุล แต่ก็มีข้อจำกัดและข้อควรระวัง คือ ในช่วงที่ยางอ่อน ต้นยางที่ปลูกในพื้นที่ฝนตกชุก ทั้งในแปลงกิ่งดาและแปลงปลูกจะอ่อนแอต่อโรคใบจุดนูนมาก

PB 311 เป็นพันธุ์ที่ให้ทั้งผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้ โดยให้ผลผลิตน้ำยางสูงและมีการเจริญเติบโตดี ลักษณะลำต้นตรง ให้ปริมาณเนื้อไม้ในส่วนลำต้นสูง ให้ผลผลิตเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการกรีดยาง 11 ปี สูงสุด 415 กิโลกรัม/ไร่/ปี การเจริญเติบโตก่อนเปิดกรีดยางมีความต้านทานต่อโรคใบจุดก้างปลา โรคไฟทอปโทรา และเมื่อเปรียบเทียบการให้ผลผลิตระหว่างพันธุ์ PB 311 กับพันธุ์เปรียบเทียบ (RRIM 600 และ GT 1) พันธุ์ PB 311 ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ RRIM 600 GT 1 มาก

3. การปักหลักหมายแนวปลูก

การปักหลักหมายแนวปลูก คือ การกำหนดตำแหน่งที่จะปลูกต้นยางพารา และกำหนดจำนวนต้นต่อไร่ จำนวนต้นที่จะปลูกในพื้นที่ 1 ไร่ สถาบันวิจัยยาง แนะนำจำนวนต้นปลูกที่เหมาะสมกับยางพาราทุกชนิดพันธุ์ คือ ยางพารา 1 ต้น จะครอบคลุมพื้นที่ 20 ตารางเมตร ซึ่งจะให้ผลผลิตน้ำยางสดเมื่อคิดเป็นเนื้อยางพาราแห้งได้มากที่สุด ปัจจัยถัดมาที่ต้องคำนึงคือสภาพของพื้นที่และทิศทางของลม สำหรับแปลงสวนยางเชิงคำเป็นพื้นที่ราบ จึงปักหลักหมายแนวปลูกเป็นแถวตรง ใช้ระยะปลูก 3x7 เมตร ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปักหลักหมายปลูกควรดำเนินการหลังจากเตรียมพื้นที่เสร็จประมาณเดือน เมษายน-พฤษภาคม

แนวที่ปักหลักขวางกับทิศทางของลมประจำถิ่น จะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับต้นยางพาราที่ปลูกล้มลงในกรณีที่มีลมแรง ลมประจำถิ่นที่สำคัญของประเทศไทยคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งลมมรสุมทั้ง 2 นี้มีทิศทางพัดที่สวนทางกัน ดังนั้น ทิศทางการปักหลักหมายแนวปลูกที่เหมาะสม ควรปักหลักให้แถวที่จะปลูกเป็นไปตามทิศทางวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ แต่หากทิศทางที่จะปักหลักหมายปลูกไม่ขนานกับขอบแปลง ก็สามารถแก้ไขได้โดยใช้ทิศทางที่ทำมุมแหลมกับแนวลมประจำถิ่นให้มากที่สุด

4. การปลูก

การปลูกยางพาราที่แปลงสวนยางเชิงคำ เลือกวิธีปลูกด้วยต้นตอตา และปลูกด้วยต้นยางชำในถุง การปลูกด้วยต้นตอตาเป็นวิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติและต้นยางจะเติบโตได้ดี แต่ก็มีข้อที่ควรระวังก็คือ ขณะทำการปลูกต้องให้แผ่นตาอยู่ในแนวทิศเหนือทิศใต้ เพื่อไม่ให้แผ่นตาถูกแสงแดดมากจนเกินไป การปลูกต้องอัดดินให้แน่นที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้รากสัมผัสกับดินมากที่สุด ส่วนการปลูกด้วยต้นยางชำในถุง เป็นวิธีปลูกที่ช่วยให้ต้นยางพารามีการเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ ลดช่วงระยะเวลาในการดูแลรักษาต้นยางอ่อนให้สั้นลง และสามารถกรีดยางได้เร็วกว่าการปลูกด้วยวิธีอื่น

การเตรียมหลุมปลูก เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้กล้ายางพาราที่ปลูก มีความเจริญเติบโตได้ดีตามที่ควรจะเป็น หลุมปลูกที่ดีจะช่วยเร่งระบบรากให้พัฒนาออกไปตามดินที่เตรียมไว้ เมื่อระบบรากมีประสิทธิภาพความเติบโตก็จะดีขึ้น การขุดหลุมปลูกโดยใช้ต้นกล้ายางพาราชำในถุงหรือยางตาเขียวปลูก ขนาดของหลุม กว้าง ยาว ลึก ประมาณ 50 เซนติเมตร โดยใช้จอบหรือเสียมขุด การปลูกยางพารา ควรจะเริ่มการปลูกในช่วงฤดูกลางที่เหมาะสม เนื่องจากจะทำให้สะดวกในการดูแล โดยเฉพาะช่วงต้นฤดูฝน เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม และช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ของทุกปี

การรองก้นหลุมและการกลบหลุม หลังการขุดหรือเจาะหลุมและทิ้งตากดินไว้ให้แห้งประมาณ 1-2 สัปดาห์แล้ว จะต้องทำการรองก้นหลุม ด้วยปุ๋ยร็อกฟอสเฟต ซึ่งเป็นปุ๋ยที่เคลื่อนไหวได้ยากเพราะถูกตรึงด้วยแร่ธาตุต่างๆในดิน

วิธีการรองก้นหลุมและการกลบหลุม

1. ใส่ปุ๋ยร็อกฟอสเฟตลงในหลุม ประมาณหลุมละ 1 กำมือ
2. นำดินชั้นบนที่แยกวางไว้บนหลุม ถมลงก้นหลุม จะทำให้ดินสูงขึ้นมาประมาณ 25 เซนติเมตร
3. นำดินชั้นล่างที่แยกไว้กลบทับหลุมส่วนที่เหลือให้สูงกว่าระดับดินปกติประมาณ 10 เซนติเมตร

เนื่องจากเวลาที่มีฝนตกจะทำให้ดินที่ถมไว้ยุบตัวลงอยู่ในระดับที่เหมาะสม

5. การบำรุงรักษา

5.1 การปลูกซ่อม

การปลูกยางพาราไม่ว่าจะใช้วัสดุปลูกชนิดใด ภายหลังจากที่ปลูกไปแล้วย่อมจะมีจำนวนต้นยางที่อยู่รอดแตกต่างกัน ส่วนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความสมบูรณ์ของวัสดุที่ใช้ปลูก สภาพภูมิอากาศ ความชำนาญของผู้ปลูก และผลจากการทำลายของโรคและแมลง เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปลูกซ่อมต้นยางที่ตายไป เพื่อให้จำนวนต้นยางที่ปลูกมีจำนวนเท่าเดิมและไม่มีหลุมว่าง ซึ่งจะทำให้ได้รับผลผลิตเต็มที่เมื่อถึงเวลาเปิดกรีดยาง อีกประการหนึ่งสิ่งที่จะต้องคำนึงอยู่เสมอในการปลูกซ่อมยางพารา ก็คือ การเจริญเติบโตที่สม่ำเสมอของต้นยางพาราเดิมและต้นยางพาราที่ปลูกซ่อมใหม่ ในการปลูกซ่อมเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงต้องพิจารณาใช้วัสดุปลูกซ่อมอย่างเหมาะสม การที่จะใช้วัสดุปลูกชนิดใดต้องขึ้นอยู่กับขนาดของต้นยางพาราในแปลงปลูกในระยะนั้นๆ และช่วงเวลาที่จะทำการปลูกซ่อมด้วย

การปลูกซ่อมหลังการปลูกไปแล้ว ต้นกล้ายางพาราส่วนหนึ่งจะตายอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น หลังจากการปลูกมาแล้วฝนไม่ตก โคนโรค แมลง หรือปลวกทำลาย หรือหากเป็นการปลูกด้วยยางตาเขียว อาจมีอัตราการรอดประมาณ 70% จึงจำเป็นที่จะมีการปลูกซ่อมด้วยยางชำถุง

5.2 การกำจัดวัชพืช

ปัจจุบัน บริษัท ฯ มีนโยบายที่จะลดการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช โดยกำหนดให้ใช้แรงงานคนในการกำจัดวัชพืชภายในสวนยาง สำหรับบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าหากมีการใช้สารเคมีก็ให้ปฏิบัติตามหลักการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง และใช้สารเคมีที่ไม่เกิดการตกค้าง หรือทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ไกลโฟเซต

การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานทำตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. อ่านฉลากก่อนใช้สารเคมี
2. แต่งกายให้มิดชิดและรัดกุม
3. ภาชนะบรรจุสารเคมี เมื่อใช้แล้วให้นำไปทิ้งเป็นขยะอันตราย/สารเคมี และนำไปกำจัดให้ถูกต้อง

ต่อไป

4. ขณะพ่นยาต้องอยู่เหนือลมเสมอ
5. ทำความสะอาดถังพ่นยาและอุปกรณ์ทุกครั้งหลังการใช้งาน
6. ห้ามสูบบุหรี่ รับประทานอาหารขณะพ่นสารเคมี
7. อาบน้ำชำระร่างกายและซักเสื้อผ้าหลังการพ่นสารเคมีทุกครั้ง
8. ระวังอย่าให้สารเคมีเข้าปาก ตา จมูก หรือถูกผิวหนังและเสื้อผ้า

5.3 การใส่ปุ๋ย

ยางพาราที่นำมาปลูกปัจจุบัน เป็นยางพันธุ์ดีจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งความเจริญเติบโตให้ได้ขนาดเปิดกรีดเมื่อถึงกำหนดเวลา 6- 7 ปี ปุ๋ยที่ใช้กับยางพารามี 2 ชนิดคือปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร แนะนำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีกับสวนยางพาราโดยการใช้ปุ๋ยสำเร็จ หรือผสมเองก็ได้

แปลงสวนยางเชิงช้ำ ใช้วิธีส่งตัวอย่างดินไปทำการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐ และเมื่อทราบผลการวิเคราะห์ดินแล้ว จึงมากำหนดสูตรปุ๋ยที่จะนำไปใส่เพื่อบำรุงต้นยาง โดยสั่งซื้อแม่ปุ๋ยมาทำการผสมปุ๋ยใช้เอง สำหรับบางพื้นที่ที่สภาพดินมีปัญหาหนักก็มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพราะปุ๋ยอินทรีย์มีประโยชน์ในการปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพของดินให้ดีขึ้นและเป็นตัวกลางปรับเปลี่ยนสมดุลของธาตุอาหารพืชในดิน การใส่

ปุ๋ยขางพาราหลังเปิดกรีด ใส่ปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 500 กรัมต่อต้น ครั้งแรกใส่ปุ๋ยในช่วงต้นฤดูฝนประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคม ครั้งที่สองในช่วงปลายฝนประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน

5.4 การตัดแต่งกิ่ง

วัตถุประสงค์ในการตัดแต่งกิ่งขางพารา ก็เพื่อต้องการให้ขางมีการเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ ใ้รูปทรงที่เหมาะสม ทั้งลำต้นและบริเวณทรงพุ่ม การตัดแต่งกิ่งบริเวณลำต้นกลมตรง ไม่มีปุ่มปม ทำให้ง่ายต่อการกรีดและเพิ่มพื้นที่การกรีดให้สูงขึ้น ส่วนการแต่งกิ่งบริเวณพุ่มใบให้บางลง ทำให้การต้านทานลมมีน้อย ช่วยทำให้ลมพัดโกรกได้ดี ลดความชื้นในแปลง และสามารถป้องกันการเกิดโรครา โรคเปลือกเน่าได้ระดับหนึ่ง และที่สำคัญเมื่อถึงเวลาที่จะโค่นต้นขางเพื่อปลูกทดแทนใหม่ ก็สามารถกรีดขางหน้าสูงได้และจำหน่ายต้นไม้อ่างพาราได้ราคาดี

การแต่งกิ่งจะต้องคำนึงถึงยอดของต้นขางพาราที่เหลือด้วย เพราะหากตัดแต่งกิ่งออกไปมาก ใบขางพาราที่มีหน้าที่สังเคราะห์แสงจะลดน้อยลงไปด้วยทำให้ความเจริญเติบโตลดน้อยลง ปกติจะตัดกิ่งออกแต่ละครั้งประมาณ 1 ใน 3 ของเรือนยอด ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการตัดแต่งกิ่ง ในปีแรกตัดแต่งได้ตลอดเวลา ปีที่ 2 และ 3 ควรดำเนินการเมื่อขางพาราเริ่มชะงักการเจริญเติบโตประมาณเดือน ธันวาคม-มกราคม การตัดแต่งกิ่ง เพื่อปรับรูปทรงให้ได้ตามกำหนด จำเป็นต้องมีทำทุกระยะเมื่อตรวจพบมีกิ่งงอกออกมา

5.5 การป้องกันภัยที่เกิดกับสวนขางพารา

ภัยจากโรค/ศัตรูขาง ที่มักจะพบในแปลงขางพารา คือ โรคราใบขางพาราร่วงในช่วงฤดูฝน ที่เกิดจากราไฟทอป เทอรา ซึ่งเกิดกับขางพาราบางชนิด โรคราดำทำลายท่อน้ำขางทำให้ขางพาราหน้าแห้งไม่มีน้ำขางพาราไหล โรคราสีชมพูที่กิ่งของขางพาราขนาดใหญ่ ในส่วนของแมลงที่พบมาก คือ ปลวกกัดกินเปลือกรากที่แห้ง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างดินกับรากต้นขางพาราทำให้ต้น ขางพาราเหี่ยวตาย ตัวด้วง หนอนทราย เพลี้ย หอย สามารถกำจัดโดยใช้สารฆ่าแมลง

การป้องกันและแก้ไข ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขจากสาเหตุของโรครานั้น โรคราใบร่วงจากราไฟทอป เทอรา ก่อนปลูกจะต้องศึกษาจากแผนที่ขอบเขตโรคระบาดของพาราว่า เขตพื้นที่ที่จะปลูกนั้นมีการระบาดของโรคนี้อหรือไม่ หากมีต้องงดปลูกขางพาราพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้นี้ แต่หากปลูกไปแล้ว วิธีป้องกันเบื้องต้นคือ หยุดการแพร่กระจายของเชื้อราชนิดนี้ เชื้อราชนิดนี้ไม่สามารถติดต่อไปทางอากาศได้ พาหะของราชนิดนี้คือ คน รถยนต์ ที่เคยผ่านแปลงที่มีราชนิดนี้ระบาด หรือเครื่องมือกรีดขางพารา ที่เคยใช้กับแปลงที่มีราชนิดนี้มาก่อน ดังนั้น หลังจากการเกิดใบร่วงผ่านไปแล้วจะต้องปรับปรุงแปลงสวนขาง โดยการใส่ปุ๋ยยูเรีย เร่งการงอกของใบเพื่อให้การสังเคราะห์แสงเป็นไปตามปกติ

ภัยจากธรรมชาติ เช่น ฝนตกหนัก ฝนทิ้งช่วงเกิดความแห้งแล้ง บางครั้งเกิดไฟป่าลุกลามเผาไหม้ต้นขาง ลมแรงทำให้ต้นขางพาราโค่นล้มหรือลมพายุหมุนทำให้กิ่งขางพาราหัก การป้องกันและแก้ไข

การป้องกันลม ทำได้ตั้งแต่ช่วงของการปักหลักหมายแนวปลูก ที่ต้องสังเกตดูทิศทางลมประจำถิ่นก่อน ทิศทางการปักหลักหมายแนวปลูกที่เหมาะสม ควรปักหลักให้แถวที่จะปลูกเป็นไปตามทิศทางวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ แต่หากทิศทางที่จะปักหลักหมายปลูกไม่ขนานกับขอบแปลง ก็สามารถแก้ไขได้โดยใช้ทิศทางที่ทำมุมแหลมกับแนวลมประจำถิ่นให้มากที่สุด

การป้องกันไฟไหม้สวนขางพารา ที่เกิดจากความแห้งแล้งในช่วงปลายปีถึงต้นปีระหว่างเดือนธันวาคม-เมษายน หลักการสำคัญของการป้องกันไฟ คือ การลดวัชพืชออกจากแปลงให้มากที่สุด เมื่อมีวัชพืชอยู่ น้อยไฟก็ไม่

เกิดขึ้นในแปลง ประกอบกับการทำแนวป้องกันไฟ ที่ทำได้โดยการ ใช้อุปกรณ์กั้นไฟ กวาดรวมกองกลาง แนวกันไฟที่ จะทำ ทำรอบเขตแปลงสวนยาง และทำแนวย่อยในแถวยางพาราเพื่อให้มีวัชพืชหลงเหลืออยู่น้อยที่สุด

6. การเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา

6.1 การเตรียมการก่อนกรีดยางพารา

สวนยางพาราพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง จำเป็นต้องใช้วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องจึงจะได้ผลคุ้มค่า การเลือกใช้ วิธีการต่างๆ เช่น การเปิดกรีด วิธีการกรีด ระบบกรีดและมีกรีดยางที่ถูกต้อง สามารถที่จะรักษาต้นยางเพื่อให้กรีดได้ นาน แต่ถ้าใช้วิธีการกรีดที่ไม่ถูกต้อง นอกจากจะได้น้ำยางน้อยแล้ว ยังทำให้ต้นยางเสียหายเป็นเหตุให้รายได้ลดน้อยลง ด้วย

เมื่อยางพาราที่ปลูกไว้มีอายุ 6 – 6 ปีครึ่ง ได้ทำการสำรวจดูว่ายางพาราที่ปลูกไว้มีขนาดโตที่จะทำการกรีด ยางได้ประมาณร้อยละเท่าใด โดยการวัดขนาดเส้นรอบวงของต้นยางที่ระดับอก ถ้ามีขนาดตั้งแต่ 50 เซนติเมตรขึ้นไป ให้ทำเครื่องหมายให้เห็นชัดเจนไว้ที่ต้นยาง การเปิดกรีดในปีแรกควรมีจำนวนต้นยางที่ได้ขนาดโตเกิน 50 ซม.มากกว่า 50 % ของจำนวนต้นยางที่ปลูกทั้งหมด และกำหนดให้กรีดยางพาราหน้าแรกที่ระดับความสูง 1.50 เมตร จากพื้นดิน หากมีจำนวนต้นยางที่ได้ขนาดเปิดกรีดน้อยกว่า 50% ก็ให้ไปกรีดในปีที่ 7 ซึ่งขนาดของต้นยางก็จะ ได้ขนาดมาตรฐาน สามารถเปิดกรีดได้ทุกต้น

6.2 การกรีดยาง

ระบบการกรีดยางของแปลงสวนยางเชิงการค้า ใช้ระบบการกรีด 1/3 ของลำต้น กรีดวันเว้นวัน โดยมีข้อ ปฏิบัติที่ผู้รับเหมากกรีดยางทุกราย ต้องถือปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ตำแหน่งที่จะทำการเปิดกรีดยางพารา ปีแรกกำหนดไว้ที่ระดับความสูง 1.50 เมตร จากพื้นดิน
- 2) กรีดยางจากซ้ายบนมาขวาล่าง ให้มีความลาดเอียงของหน้ากรีด ประมาณ 35 องศา ก่อนเปิดกรีด จะต้องทำรอยขีด หน้าหลัง เพื่อไม่ให้หน้ากรีดล้าไปด้านหนึ่งด้านใด และนำลวดรับด้วยยางมาผูกไว้ค้ำจากหน้ากรีด ประมาณ 6 - 8 นิ้ว ในร่องรอยขีดด้านหน้าค้ำกว่าหน้ากรีดประมาณ 4 นิ้ว และให้ปักลิ้นยางเพื่อรับน้ำยางลงจากรับน้ำ ยาง
- 3) การกรีดยางแต่ละครั้ง ต้องสูญเสียเปลือกน้อยที่สุด ไม่เกินครึ่งละ 2-3 มิลลิเมตร ในหนึ่งเดือนสูญเสีย เปลือกไม่เกิน 3 ซม.
- 4) กรีดยางทุกวันทีฝนไม่ตกระหว่างเวลา 02.00 - 05.00 น. เริ่มเก็บน้ำยาง 06.00 - 08.00 น. วันไหนกรีดยางไม่ได้ให้แจ้งผู้ควบคุมแปลงทราบ การเปิดกรีดยางสัปดาห์แรก ให้หยางด้วยรับน้ำยางไว้เพื่อทำเศษยาง เมื่อน้ำยาง เริ่มไหลดีแล้วจึงเก็บน้ำยางสดส่งจุดชั่ง และหลังจากการเก็บน้ำยางแต่ละครั้ง ให้คว่ำด้วยไว้ที่ลวดรับน้ำยาง แม้จะมีน้ำ ยางไหลอยู่ก็ตาม เพื่อป้องกันกรดในอากาศหรือกรดที่มาจากน้ำฝน ไปตกค้างอยู่ในถ้วยยาง ซึ่งจะทำให้ถ้วยยาง สกปรกทำให้น้ำยางที่กรีดวันต่อไป แข็งตัวในถ้วยได้
- 5) ไม่กรีดยางในวันที่ฝนตกจนหน้ากรีดเปียกชื้น
- 6) เศษยางทุกประเภทเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นให้รวบรวมส่งบริษัทฯ
- 7) ผู้รับเหมากกรีดยางต้องทายาป้องกันเชื้อราผสมดิน ในหน้ากรีดที่ผ่านมาแล้วทุกเดือน
- 8) อุปกรณ์ที่ใช้ในการกรีดยางอันได้แก่ มีดกรีดยาง เครื่องให้แสงสว่างในเวลากลางคืน ถึงเก็บรวบรวม น้ำยางสด เป็นอุปกรณ์ที่ผู้รับเหมากกรีดยางต้องดูแลบำรุงรักษาด้วยตนเอง

6.3 การเก็บรวบรวมน้ำยางและการรักษาน้ำยางสด

เมื่อกรีดยางแล้ว น้ำยางก็จะไหลไปตามรอยที่ท้าวผ่านเส้นร่องน้ำยางและไหลลงถ้วยรองรับน้ำยางในที่สุด ภายหลังจากกรีดยางไปแล้วประมาณ 3 ชั่วโมง ส่วนมากน้ำยางก็จะหยุดไหลก็จะเริ่มเก็บน้ำยางได้ ซึ่งผู้เก็บน้ำยางโดยปกติจะเป็นคนเดียวกับคนกรีดยาง จะถือถังหิ้วไปเก็บน้ำยาง เก็บน้ำยางในถ้วยแล้วเทลงไปในถังที่ถือ หลังเก็บน้ำยางจากถ้วยก็จะใช้ไม้ปาดน้ำยาง กวาดน้ำยางออกจากถ้วยให้หมด แล้วนำถ้วยไปเก็บคว่ำไว้บนห้วงลวดที่ เพื่อไม่ให้ถ้วยสกปรก และป้องกันฝุ่นละอองตกลงไปในถ้วย

น้ำยางสดที่เก็บได้จะถูกบรรจุลงในถังขนาด 50 ลิตร ที่มีแอมโมเนียบรรจุไว้ที่ก้นถังเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำยางจับตัวแข็ง และเมื่อเก็บน้ำยางจนหมดแล้วก็ลำเลียงไปส่งยังลานชั่งน้ำหนักโดยผู้รับเหมากรีดยางเป็นผู้ขนย้ายไปด้วยตัวเอง หัวหน้าแปลงหรือผู้ที่หัวหน้าแปลงมอบหมายจะทำการสุ่มตัวอย่างน้ำยางสดของผู้รับเหมากรีดยางแต่ละรายเพื่อส่งไปตรวจหาค่าเปอร์เซ็นต์น้ำหนักรubber (Dry Rubber Content : DRC) ที่ห้องปฏิบัติการ ต่อจากนั้นหัวหน้าแปลงก็บันทึกน้ำหนักน้ำยางสดของผู้รับเหมากรีดยางแต่ละคนลงในแบบฟอร์ม และนำส่งแผนกบัญชีพร้อมกับแผ่นสลิปที่แสดงตัวเลขน้ำหนัก และเมื่อได้ค่าเปอร์เซ็นต์น้ำหนักรubber ออกมา แผนกบัญชีก็จะนำไปใช้คำนวณหาค่าน้ำหนักรubber และคำนวณค่าตอบแทนให้กับผู้รับเหมากรีดยางต่อไป

